

Staten, og ethvert Skridt, vi kunne gøre i den Retning for at fri Staten for større Ydelser end denne Sum, bør vi gøre.

Jeg er ikke blind for, at denne Ydelse af 31 Mill. Kr. er et stort Offer fra Statens Side at bringe, og jeg tror ikke, at den første ærede Taler havde behøvet at gøre det større. Det Forsøg, han gjorde paa at tænke sig en Hjemmesparebøsse tilvebragt for Statens Vedkommende, hvor den paa den Maade skulde lægge Penge hen hvert Aar, og som saa efterhaanden voksede til 280 Mill. Kr., imponerede mig ikke. Det ærede Medlem behøvede ikke at gøre det, thi en Ydelse af 31 Mill. er stor nok. Naar man fra den Side, hvortil jeg hører, alligevel ikke har kunnet se, at vi kunne eller burde røre ved det Punkt, jeg her taler om, saa er det for det første, fordi alle, eller jeg vil ikke sige alle, men mange, erkende — og en stor Del af Flertallet her i Salen erkender det ogsaa — at det er rimeligt, at Staten yder en Støtte til at bringe denne Sag ud af Verden. Men saa er man jo inde paa Spørgsmaalet om Størelsen for denne Ydelse, saa falde alle Principspørgsmaal bort, og det beror paa et Skøn, om det skal være paa den ene eller den anden Maade, om Staten skal betale 5, 6 eller 7 Femogtyvendele. Det er ikke muligt at trække principielle Linier derfor og sige: Der skal Ydelsen ende, højere maa den ikke gaa. Og naar man først er inde paa dette, at der skal bringes et Offer fra Statens Side for at faa hele denne Sag ud af Verden, saa tror jeg ikke, at man gør klogt i at sige, at paa dette Punkt skulle vi begynde at strides med hinanden. Man er nu kommen til denne Sum, 18 Gange Tienden, som det, man vil lægge paa Tiendeyderne, ogsaa bl. a. af det Hensyn, jeg straks nævnede, at ad den Vej naar man en moderat Rente og Afdrag, som ikke bringer Tiendeyderne til at skulle betale mere, end de hidtil have betalt af Tienderne, og paa anden Maade vil Sagen, saa vidt jeg kan se, ikke kunne løses. Det er allerede nok, at Tiendeyderen skal sige: Uagtet I skaffe mig en Tiendeafløsning, mærker jeg ikke Virkningen deraf i mine Ydelser, først om $55\frac{1}{2}$ Aar er Historien forsvundet, men indtil da maa jeg betale væsentlig det samme som nu. Vil man stille det saaledes op, at man kræver, at Tiendeyderne skulle betale mere i Rente og Afdrag, end de nu betale i Tiendeydelse, kan Sagen efter min Mening ikke løses. Dette er for mig en væsentlig Betragtning til at sige: Lad os ikke paa dette Punkt spænde Buen

for stramt, lad os gøre, hvad vi kunne, for at hele dette Forhold kommer ud af Verden, men lad os gøre den lille Forandring, som jeg lægger Vægt paa, at vi søge at skaffe Statskassen fri for andre Ydelser end den store Sum, der skal betales for at faa Tienden afløst i dette Land, saaledes som det er sket i andre Lande.

Dette er mine Hovedbemærkninger ved det foreliggende Lovforslag, idet jeg altsaa henstiller, at man i § 2 vil gøre en Forandring og senere hen i det Afsnit, der handler om Tiendebanken, vil gøre sit til at gøre de Forpligtelser, der fra den skulle føres over til Staten, saa smaa og saa faa som muligt. Jeg er derimod ikke enig med den ærede første Taler i, at det skulde være gør ligt at lade denne Institution forsvinde ud af Loven. Det staar for mig, som om den har en saa betydelig Opgave at løse, at jeg ikke ser, at det kan gøres ad andre Veje end den, dette Lovforslag har foreslaaet. Men jeg vilde sætte Pris paa eller dog nævne det som en Tanke, jeg beder at overveje, om det ikke var naturligt netop for at beskytte Statskassens Interesser, at denne Tiendeafløsningsinstitution lagdes hen under Finansministerens Styrelse i Stedet for under Landbrugsministeriet. Jeg vilde derved betone, at fra det Øjeblik, Afløsningen var bragt i Stand, og der var gaaet 3—4—5 Aar, saa var Landbrugshistorien færdig, saa skulde Staten gennem sit Finansvæsen have Øje med, at denne Bank fremtidig styredes saa økonomisk som muligt for Finansernes Tarv og til Bedste for Statskassen. Naar Virkningen saa en Gang var naaet, vilde det være sikkert, at der samledes saa meget som muligt for at danne Vederlag for den Udgift, Staten skulde have ud over den Sum, der nu en Gang for alle var bestemt til Ordning af Tiendeafløsning her i Landet.

Dette er altsaa min Hovedbetragtning, ganske i Almindelighed over for det foreliggende Lovforslag, og jeg skal nu kun berøre nogle Enkeltheder. — Jeg skal nævne, at med Hensyn til § 5 slutter jeg mig ganske til, hvad den ærede første Taler udtalte. Det har ogsaa været min Tanke, at den ansvarsfulde Tiendekommission, som foreslaas indsat, og som der tillægges en stor Myndighed til at afgøre mange Detailspørgsmaal, maatte fremtræde som valgt af Kongen. Jeg skal i øvrigt dertil endnu føje den Bemærkning, at jeg vilde tro, at der endda kan være Spørgsmaal, som det kan være betænkeligt at henlægge til denne Kommission og borttage fra de sædvanlige Domstole, saaledes at der maaske burde